(Ἐπιστολή πρός τόν Τελετάρχην κ. Μ. Παπαρρηγόπουλον, ὑποσχεθέντα τήν ἀνακοίνωσιν αὐτῆς εἰς τόν Βασιλέα)

Ἀγαπητέ φίλε,

Φοβούμενος μή ἐνοχλήσω τόν Βασιλέα ζητῶν ἀκρόασιν καί μή τόν κουράσω ἀναγκάζων αὐτόν νά φωνάξῃ, προτιμῶ νά χρησιμοποιήσω τήν παλαιάν μας φιλίαν, παρακαλῶν σε νά ἐκθέσῃς εἰς τήν Α. Μεγαλειότητα ἐν εὐθέτῳ ὥρᾳ τά ἑξῆς:

Καθ' ἅς ἔχω ἀσφαλεῖς πληροφορίας ὁ προσεχής πρωθυπουργός σκοπεύει ν' ἀνταμείψῃ καί πάλιν τάς ἐκλογικάς ἐκδουλεύσεις ἑνός ἐκ τῶν βουλευτῶν του προσφέρων εἰς αὐτόν τήν Ἐφορίαν τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης, τήν ὁποίαν ἤρχισε νά θεωρῇ ὡς θέσιν ἐμπιστοσύνης, ἀπαραλλάκτως ὅπως τάς νομαρχίας καί τήν διεύθυνσιν τῆς ἀστυνομίας. Ἡ γνώμη ὅμως αὕτη φαίνεται δικαίως ἀμφισβητήσιμος. Οὐδέποτε δ' ἀλλοῦ ἐθεωρήθησαν αἱ βιβλιοθῆκαι, ὡς οὐδέ τά Μουσεῖα τά Πολυτεχνεῖα ἤ τά Πανεπιστήμια, ὡς ἔχοντα τι κοινόν πρός τήν πολιτικήν, ἀλλά πανταχοῦ καί πάντοτε ~~ἐφ~~ ἐκλέγονται οἱ προϊστάμενοι τῶν Βιβλιοθηκῶν μεταξύ τῶν διαπρεπῶν καί κάπως ἐγνωρισμένων λογίων, παυόμενοι μόνον διά λόγους σχετικούς πρός τήν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, δι' ἀμέλειαν, ἀνικανότητα ἤ καταχρήσεις. Οὐδέ δύναταί τις νά εἴπῃ ὅτι ὀφείλω εἰς τόν διορισμόν μου εἰς τήν πολιτικήν. Παραλείπων πᾶν ὅ,τι εἰς τήν κατοχήν ταύτης δικαιώματά μου ἐπί χρόνου, ἀρκοῦμαι νά μνημονεύσω ὅτι τήν Ἐφορίαν μοί εἶχε προσφέρει κατά πρῶτον ἐν ἔτει 1874 ὁ ἀοίδιμος Ἐπ. Δεληγεώργης "ὡς εἰς τόν μόνον ~~ἐν~~ ἱκανόν πρός ἀνόρθωσιν τοῦ καταπεσόντος τούτου ἱδρύματος" ἐγώ δέ ἀπεποιήθην τότε τήν προσφοράν χάριν τοῦ φίλου μου Βερναρδάκη τοῦ ἔχοντος ἀνάγκην τῆς θέσεως ταύτης. Ὁ Βερναρδάκης ἀηδιάσας μετ' ὀλίγον ~~τὴ~~ τήν ἐργασίαν τῆς Βιβλιοθήκης, τήν ὁποίαν εὕρισκε σχολαστικήν καί κατωτέραν τῆς ἀξίας του παρῃτήθη μετά τρεῖς μῆνας καί ἀντ' αὐτοῦ διωρίσθη ὑπό τοῦ τότε ὑπουργοῦ τῆς παιδείας καί μετ' ὀλίγον πρωθυπουργοῦ κ. Θ. Δηλιγιάννη ὁ ἀνεψιός του κ. Χαρ. Μελετόπουλος, ἀξιόλογος ἄνθρωπος, εἰς τόν ὁποῖον δέν ἐπέτρεψεν ἔκτοτε ἡ κατατρύχουσα αὐτόν ἀνίατος νευρική νόσος οὐδεμίαν ἐργασίαν, ἡ δέ Βιβλιοθήκη δέν διέκειτο πολύ κάλλιον ἀφοῦ ἔφυγον αὐτῆς. Ὁποία τότε ἡ κατάστασις τοῦ ἱδρύματος τούτου, ὅπερ ~~[illegible]~~ ἀμελεῖ [illegible] ἡ Ἐφορία, δύνασαι νά πληροφορηθῇς ἐκ φιλολογικῶν τινῶν ἐπισυνημμένων ἐκθέσεων τοῦ ἔτους 1880.

Τά δέ ἀποτελέσματα τῆς ἑνδεκαετοῦς ἐργασίας μου, ~~[illegible]~~ τά δυνάμενα εὐκόλως ~~[illegible]~~ ἡ ἀποδειχθῶσι δι' ἐπισήμων ἐγγράφων, εἶναι τά ἑξῆς:

Αον Πεντήκοντα Χιλιάδες τόμοι δωρηθέντες ἢ ἐμπροσθοδοτηθέντες εἰς τήν Βιβλιοθήκην, χάρις εἰς τήν διεξαγωγήν δραστηρίας ἀνταποκρίσεως πρός τά ξένα Πανεπιστήμια, τάς Ἀκαδημίας, τούς συγγραφεῖς καί τούς ἐν Εὐρώπῃ πλουσίους ὁμογενεῖς.

Βον Ἀντί τῆς ἀναγραφῆς τῶν βιβλίων εἰς κινητά φύλλα οὐδεμίαν παρέχοντα ἀσφάλειαν, ἔντυπος ἐπιτάτομος κατάλογος, τοῦ ὁποίου ἐγκωμιάζουσι ἐφόροι καί τῶν ἐν Εὐρώπῃ δημοσίων βιβλιοθηκῶν.

Γον Ὑποστηριζόμενος ὑπό τῆς Κυβερνήσεως κατώρθωσα νά περισυλλέξω καί τῶν ἐν Ἀνατολῇ προξένων ὑπέρ τά χίλια ὀκτακόσια ἀρχαῖα χειρόγραφα, ἐν οἷς πλεῖστα πολύτιμα, ἐσπαρμένα εἰς τάς Μονάς οὐχί μόνον τοῦ ἑλλ. βασιλείου ἀλλά καί τῆς Βουλγαρίας, Τουρκίας καί Αἰγύπτου, τῶν ὁποίων ὁ δημοσιευθείς περιγραφικός κατάλογος ἐπροκάλεσε τά συγχαρητήρια τῶν ἁπανταχοῦ παλαιογράφων.

Περί τῆς ἀληθείας τῶν ἀνωτέρω δύνανται ἐρωτώμενοι νά μαρτυρήσωσιν ὁ πρώην Πρύτανις κ. Πανταζίδης, οἱ ὑπουργοί τῆς Παιδείας ὑφ' οὕς ὑπηρέτησα, ὁ πρώην Παιδαγωγός τῶν Βασιλοπαίδων κ. Lüders, ὁ κ. Κοράκης Τσιάλδης καί πάντες

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

οἱ ὁπωσδήποτε σχετισθέντες πρὸς τὴν Βιβλιοθήκην.

Ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἢ διὰ τὰ ἀνωτέρω πιστεύω ὅτι ἐξυπηρέτησα τὸ συμφέρον τῆς Βιβλιοθήκης διατηρήσας καὶ μορφώσας τοὺς ὑπαλλήλους, τοὺς ὁποίους εὗρον ἐν αὐτῇ καὶ ὧν ἡ ἄπαυστος πρὸ μετακίνησις καθίστατο ἀδύνατον τὴν ἄσκησιν παντὸς ἐλέγχου τοῦ βιβλιακοῦ ὁλοκλήρου τοῦ ἱδρύματος. Εἰς πᾶσαν ἄλλην ἢ καὶ ἀπαίτησιν βουλευτικὴν ~~ἄλλα~~ ἀπεκρινόμην στερεοτύπως ἐπὶ δώδεκα ἔτη ὅτι "Ἡ κυβέρνησις διώρισεν Ἔφορον κωφόν, διὰ νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ μὴν ἀκούῃ κανένα."

Ἐνδέχεται νὰ εὕρῃς ὅτι στεροῦμαι μετριοφροσύνης. Ἀλλ' ἄνθρωπος εἰς τοῦ ὁποίου τὸν λαιμὸν περνοῦν κορδόνι διὰ νὰ τὸν πνίξουν ἔχει βεβαίως τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης.

Οὐδὲν ἤδη ἄλλο ἔχω νὰ προσθέσω παρὰ τοῦτο μόνον. Ὅτι ἡ Α. Μεγαλειότης ἀπεποιήθη καὶ πρὸ διετίας καὶ τελευταίως νὰ ὑπογράψῃ τὸ βαρύτατα [illegible] διάταγμα [illegible] τοῦ ἀβιβλιογράφου [illegible] διὰ τὸν λόγον, ὡς μὲ εἶπον, ὅτι εἶναι πτωχὸς καὶ οἰκογενειάρχης. Ἂν ἀληθεύῃ τοῦτο, δικαιοῦμαι, δυστυχῶς, νὰ τύχω μᾶλλον παντὸς ἄλλου τοιαύτης βασιλικῆς προστασίας. Μὲ γνωρίζουν ἄλλοτε εὐποροῦντα, σήμερα δὲ κατήντησα μετὰ τὴν ἀπώλειαν ὁλοκλήρου τῆς περιουσίας μου ν' ἀποζῶ μετὰ τῆς γραίας μητρός μου ἐκ μόνου τοῦ μισθοῦ μου. Κινδυνεύων ἤδη νὰ χάσω καὶ τοῦτον, ἐσκέφθην ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος, τὸ ὁποῖον ἀπονέμει τὸ Πολίτευμα εἰς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα, τὸ ~~καὶ~~ χρησιμοποιηθὲν τελευταίως ὑπ' αὐτοῦ πρὸς σωτηρίαν πταίσαντος ὑπαλλήλου, ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς τοὺς ἀκριβῶς πάντοτε ἐκπληρώσαντας τὰ καθήκοντα αὐτῶν. Τολμῶ λοιπὸν νὰ παρακαλέσω τὴν Α. Μεγαλειότητα, πρὶν ἢ ὑπογράψῃ τὴν καταδίκην μου, ἥτις ἐν ταῖς περιστάσεσιν εἰς τὰς ὁποίας εὑρίσκομαι θὰ ἦτο ἰσοδύναμος μὲ κεφαλικὴν καταδίκην, νὰ εὐαρεστηθῇ νὰ ~~ἐρωτήσῃ:~~ τὸν μέλλοντα ὑπουργόν "Ποίαν εἶχε ἀφορμὴν παραπόνου κατὰ τοῦ Ροΐδου καὶ τίνα εἶναι τὰ ἀνώτερα τῆς ἰδικῆς του προσόντα Ἐφόρου Βιβλιοθήκης ἢ ἁπλῶς τὰ προηγούμενα τοῦ ἀνθρώπου διὰ τοῦ ὁποίου μέλλετε νὰ τὸν ἀντικαταστήσετε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ